

3.5.6 ØYEPÅL

Tore Johannessen

tore.johannessen@imr.no

► Status og råd

Ved inngangen til 2006 var øyepålbestanden rekordlav og har stor risiko for dårlig rekruttering. De siste beregningene indikerer at gytebestanden vil falle til under føre-var-grensa i 2008, selv uten fiske i 2007. Data fra de kommersielle landingene brukes til å beregne bestandsstørrelsen. Metoden som benyttes er fangst per enhet innsats. I tillegg gjennomføres det flere forskningstokt for å skaffe tilleggsdata.

Både i 2005 og 2006 var gytebestanden av øyepål historisk lav og betydelig under

kritisk grense (90 000 tonn). Den lave bestanden skyldtes gjentatte svake årsklasser etter årtusenskiftet (Figur 3.5.6.1), og i mindre grad fiske. Det direkte fisket etter øyepål ble stoppet i 2005, for så å bli gjenåpnet i september 2006 og ut året. Målinger høsten 2006 indikerte på ny en forholdsvis svak årsklasse. Basert på nye målinger i begynnelsen av 2007, vil det bli vurdert om det er grunnlag for å gjenåpne fisket i siste halvdel av 2007.

Fordi øyepål er kortlevd, har høy rekrutteringsvariasjon og utsettes for varierende beiting fra andre arter, er det ikke mulig å gi pålitelige langtidsprognoser. ICES bemerker at det ut fra en økosystembe-

traktning er viktig å beholde en bestand som kan sikre matgrunnlaget for ulike predatorer.

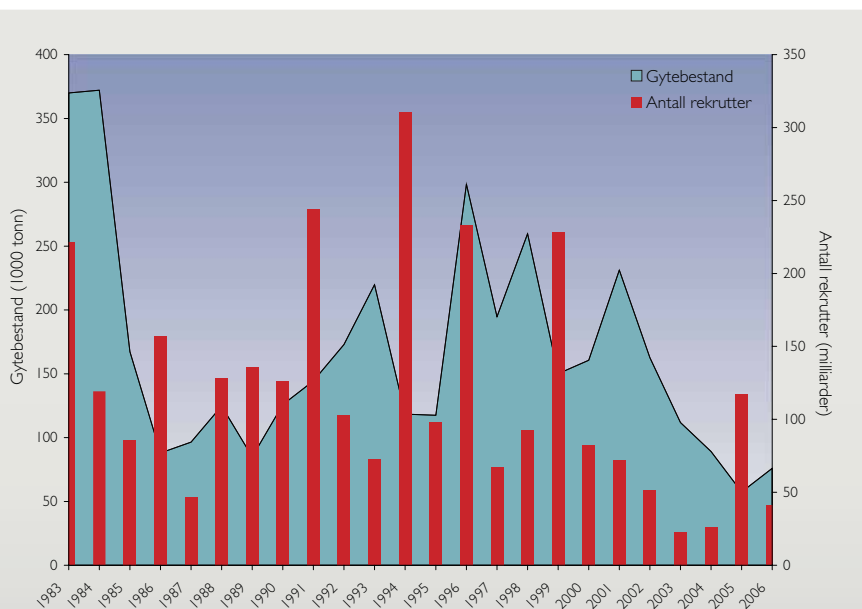
Fiskeri

Øyepålfisket foregår med småmasket trål på dypt vann langs Norskerenna og overvåkes ved prøvetaking av kommersielle landinger under lossing til melfabrikkene på Vestlandet. Formålet er å bestemme artssammensetningen for å sikre at bifangster ikke overskrider gjeldende grenser.

Utviklingen i landingene av øyepål er vist i Figur 3.5.6.2. Det er i hovedsak Danmark og Norge som beskatter øyepålen. Etter omfattende regulering med blant annet avstengning av et stort område på Fladen øst for Shetland og innføring av bifangstbegrensninger, avtok landingene betydelig fra en topp i 1974 på 740 000 tonn. På 90-tallet svingte landingene rundt et gjennomsnitt på 150 000 tonn. Gjenåpningen av fisket i norsk økonomisk sone i september 2006 hadde liten innvirkning på de norske landingene.

Overvåking av fisket

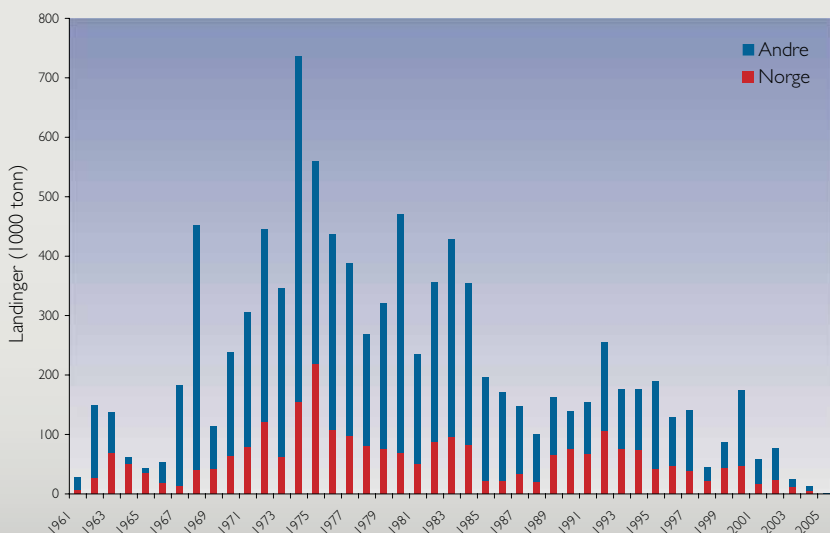
Øyepålfisket overvåkes ved prøvetaking av kommersielle landinger under lossing til melfabrikkene på Vestlandet. Formålet er å bestemme artssammensetningen for å sikre at bifangster ikke overskrider gjeldende grenser. Tabell 3.5.6.1 viser artssammensetning i det norske blandingsfisket etter øyepål og kolmule i perioden 1997–2006. Data fra de kommersielle landingene brukes til å beregne bestandsstørrelsen. Metoden som benyttes er fangst per enhet innsats. I tillegg gjennomføres det flere forskningstokt for å skaffe tilleggsdata for vurdering av øyepålbestanden.

Figur 3.5.6.1

Gytebestand og antall 0-åringer av øyepål i Nordsjøen, 1983–2006.

Spawning stock (area) and number of 0-group (bars) Norway pout in the North Sea, 1983–2006.

Figur 3.5.6.2

Norske og andre lands landinger av øyepål fra Nordsjøen, 1961–2005.

Landing of Norway pout from the North Sea by Norway (red) and other countries (blue), 1961–2005.

Tabell 3.5.5.1

Beregnet artssammensetning (tusen tonn) i det norske fisket etter øyepål/kolmule, 1997–2006.

Estimated species composition (thousand tonnes) in the Norwegian industrial trawl fisheries for Norway pout and blue whiting in the North Sea, 1997–2006.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 ¹
Øyepål	32,5	15,6	56,0	53,8	17,6	22,7	7,8	4,1	1,0	12,2
Kolmule	23,1	33,4	47,6	57,7	48,1	78,1	117,1	90,2	84,9	77,0
Vassild	1,3	3,6	0,3	0,4	0,9	1,4	0,8	1,3	0,0	2,0
Torsk	0,4	0,4	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hyse	1,6	2,1	2,0	3,3	1,8	1,6	0,8	0,4	0,2	0,0
Hvitting	0,8	0,6	1,2	2,0	0,7	1,5	0,7	0,1	0,1	0,0
Sei	3,0	0,9	2,0	6,2	2,7	7,4	7,8	6,5	6,1	6,9
Andre	3,9	7,9	10,3	7,8	4,0	8,5	9,7	9,8	4,4	6,6
Total	66,6	62,2	122,7	131,3	75,3	120,7	145,4	111,8	97,9	104,9
Bifangst (%)	16,5	21,3	15,6	15,1	12,8	16,5	14,1	15,7	12,3	14,9

Kilde: Fiskeridirektoratet

1) Foreløpige tall

Foto: MAREANO

Øyepål

Trisopterus esmarkii
Andre norske navn: Augnepål, øyepale

Familie: Gadidae

Gyteområde:

Nordlige del av Nordsjøen

Leveområde:

Nordlige del av Nordsjøen

Føde: Krepssdyr, raudåte, krill og pilormer

Levetid: Blir sjelden over 3 år

Maks størrelse:

Blir sjelden over 20 cm og 0,1 kg

Særtrekk: Øyepål er en av våre minste, men mest tallrike torskefisk

Nøkkeltall:

KVOTE 2007: Ikke direkte fiske

KVOTE 2006: Fisket ble åpnet i september.

Ubegrenset fiske i norsk økonomisk sone.

FANGSTVERDI 2006: 17,2 mill. kroner

Norway pout

Based on the most recent estimates of the spawning stock biomass, Norway pout in the North Sea was classified as having reduced reproductive capacity at the beginning of 2006. The fishery was closed in 2005, was reopened in September 2006

and will be closed again in 2007. The fishery could possibly be opened again in the second half of 2007, if the assessment in spring 2007 should indicate a stronger 2006 year-class.

Fakta om bestanden

Øyepål er en liten, kortlevd torskefisk som lever i dyp fra 50–250 m. Arten har vid utbredelse i østre deler av Nord-Atlanteren, men er mest tallrik i Nordsjøens nordlige deler, i området øst for Shetland (Fladen) og langs vestkanten av Norskerenna. Øyepål opptrer i store stimer, som regel over mudderbunn. Den spiser hovedsakelig krepssdyr, og da særlig krill og raudåte. Øyepål blir selv spist av en rekke andre større fisk som torsk, hvitting og

sei, og av sjøpattedyr. Arten er derfor et viktig bindeledd i næringskjeden. Gytingen foregår i området mellom Shetland og Norge i perioden januar–mai. Egg og larver driver med de frie vannmassene og transporteres blant annet inn i Skagerrak. Før kjønnsmodning vandrer øyepål tilbake til de nordlige delene av Nordsjøen. Omkring 10 % av bestanden gyter første gang som ettåringer, mens resten blir kjønnsmoden som toåringer.

Utbredelsesområde